

عملکرد ضعیف صنعت خودرو در بخش صادرات

صنعت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر بخش مهمی از ارزش افزوده صنعت ساخت کشور را تشکیل می دهد و تحولات این صنعت چه در دوره های رونق، کساد و یا رکود در تغییرات ارزش افزوده بخش صنعت ساخت و بر تولید ناخالص داخلی کشور نمود مشخصی داشته است. همچنین با توجه به سابقه بیش از ۵۰ ساله فعالیت صنعت خودرو، میزان اشتغال ایجاد شده در زنجیره ارزش تولید این صنعت (به صورت مستقیم و غیر مستقیم) و تجربه و تخصص کسب شده طی این مدت، از خصوصیات بارز و غیر قابل انکار صنعت وسایل نقلیه موتوری در کشور است.

علی رغم کانال های گوناگون اثر گذاری صنعت وسایل نقلیه موتوری بر اقتصاد کشور متأسفانه طی سالهای گذشته اثرگذاری صنعت خودرو و قطعات در بخش تجارت به ویژه صادرات، کم رنگ بوده است. اتکای صرف به بازار تقریباً انحصاری داخلی، عدم جذب سرمایه گذاری مستقیم خارجی معنادار با رویکرد توسعه صادرات، برخورداری از تعرفه های حمایتی وارداتی همراه با الزام کنترل های قیمتی از جمله مسائلی است که موجب شده صنعت خودرو کشور جزو صنایع رقابتی نبوده و در نتیجه در زمینه صادرات موفق نباشد.

بر اساس طبقه بندی آیسیک فعالیت های صنعتی، سه رشته فعالیت در سطح کد چهاررقمی ISIC شامل تولید خودرو (۳۴۱۰)، تولید بدنه و اتاق (۳۴۲۰) و تولید قطعات (۳۴۳۰) در زیر مجموعه کد ۳۴ مربوط به صنعت ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر قرار دارند. تفکیک آمار تجارت فعالیت های مزبور بر اساس تعرفه های مرتبط HS برای بازه زمانی ۱۳۸۳ الی ده ماهه ۱۳۹۵ استخراج شده که نتایج بررسی این آمار دربرگیرنده نکات زیر است:

- بالاترین ارزش صادرات صنعت ساخت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر در بازه مورد بررسی برابر با ۶۲۲ میلیون دلار و مربوط به سال ۱۳۸۹ بوده که ۶۶٪ از آن مربوط به صادرات صنعت خودرو (کد ۳۴۱۰)، ۲۵٪ مربوط به صنعت تولید قطعات (کد ۳۴۳۰) و ۹٪ مربوط به صنعت تولید بدنه و اتاق (کد ۳۴۲۰) بوده است (نمودار ۱).
- در حوزه واردات، ارقام مربوط به واردات کلیه فعالیت های چهار رقمی زیر مجموعه کد ۳۴ از صادرات متناظر آن بالاتر است. بالاترین رقم واردات صنعت خودرو (کد ۳۴۱۰) در بازه مورد بررسی مربوط به سال ۱۳۹۳ و حدود ۳ میلیارد دلار و صنعت بدنه و قطعات (کدهای ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰) مربوط به سال ۱۳۹۰ و معادل ۴.۱ میلیارد دلار (۳.۹ میلیارد دلار مربوط به واردات قطعات کد ۳۴۳۰) بوده است (نمودار ۲).
- روند عمومی صادرات خودرو (کد ۳۴۱۰) در بازه مورد بررسی نزولی بوده و بالاترین رقم صادرات در این دوره در سال ۱۳۸۶ به ارزش ۴۵۴ میلیون دلار اتفاق افتاده است. طی پنج سال منتهی به سال ۱۳۹۴، کمترین صادرات خودرو مربوط به سال ۱۳۹۴ و برابر با ۲۲.۸ میلیون دلار بوده است (نمودار ۳).

معاونت بررسی های اقتصادی

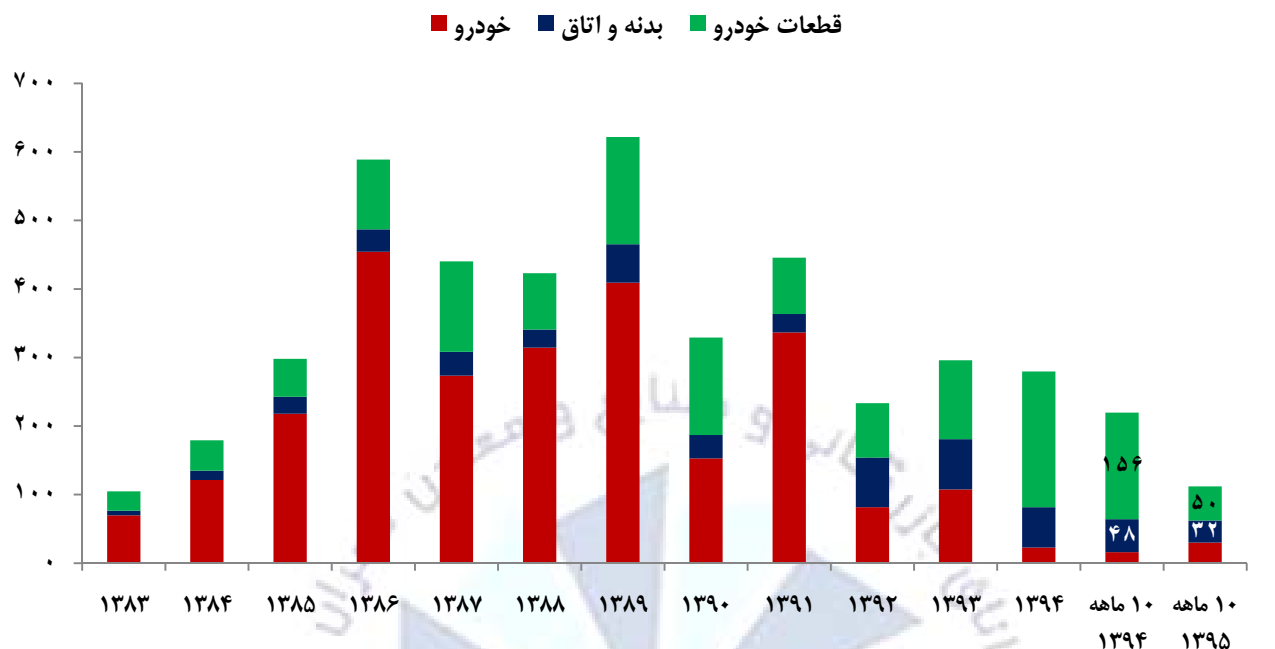
- نسبت پوشش واردات توسط صادرات^۱ در صنعت خودرو طی سالهای اخیر روند کاهشی داشته و از ۴ درصد سال ۱۳۹۲ به ۱.۳ درصد در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته که هر دو عامل کاهش صادرات و افزایش واردات در تنزل آن دخالت داشته است. این نسبت در ده ماهه ۱۳۹۵ به ۱.۷ درصد افزایش و کمی بهبود یافته است (نمودار ۴).
- اگرچه ارزش صادرات صنعت خودرو (کد ۳۴۱۰) در ده ماهه ۱۳۹۵ با رشد ۸۸ درصدی در مقایسه با ده ماهه ۱۳۹۴ برخوردار بوده ولی رقم ۳۰ میلیون دلار برای صادرات این صنعت طی این مدت، رقم پایین و قابل تاملی است.
- برخلاف روند صادرات صنعت خودرو، صادرات تولیدات بدنه، اتاق و قطعات خودرو (کدهای ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰) طی چهار سال گذشته صعودی بوده به نحوی که بیشترین رقم صادرات این تولیدات در سال ۱۳۹۴ و برابر با ۲۵۷ میلیون دلار محقق شده که ۱۱ برابر صادرات خودرو بوده است (نمودار ۵).
- نسبت پوشش واردات توسط صادرات محصولات بدنه، اتاق و قطعات خودرو طی سالهای گذشته با نوساناتی همراه بوده ولی روند عمومی مثبت و افزایشی بوده است (نمودار ۶).
- با توجه به بیشی گرفتن واردات صنعت وسایل نقلیه موتوری (کد ۳۴) از صادرات آن، همواره تراز بازرگانی این رشته فعالیت منفی و در محدوده منفی ۳ تا منفی ۶ میلیارد دلار قرار داشته است.
- آمار مشابه وزارت صنعت، معدن و تجارت نیز نشان می دهد که صادرات صنعت وسایل نقلیه موتوری (کد ۳۴) طی نه ماهه ۱۳۹۵ برابر با ۹۳.۸ میلیون دلار بوده که در مقایسه با مدت مشابه سال ۱۳۹۴ از ۵۲ درصد کاهش برخوردار بوده است. همین گزارش واردات کد ۳۴ را در نه ماهه ۱۳۹۵ معادل ۳.۴ میلیارد دلار اعلام کرده که نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۹۴ حدود ۳۶ درصد افزایش یافته است.

^۱ نسبت پوشش واردات توسط صادرات (The export/import coverage ratio) معرف میزان پوشش واردات یک کالا توسط صادرات همان کالا است که از تقسیم صادرات بر واردات بدست می آید.

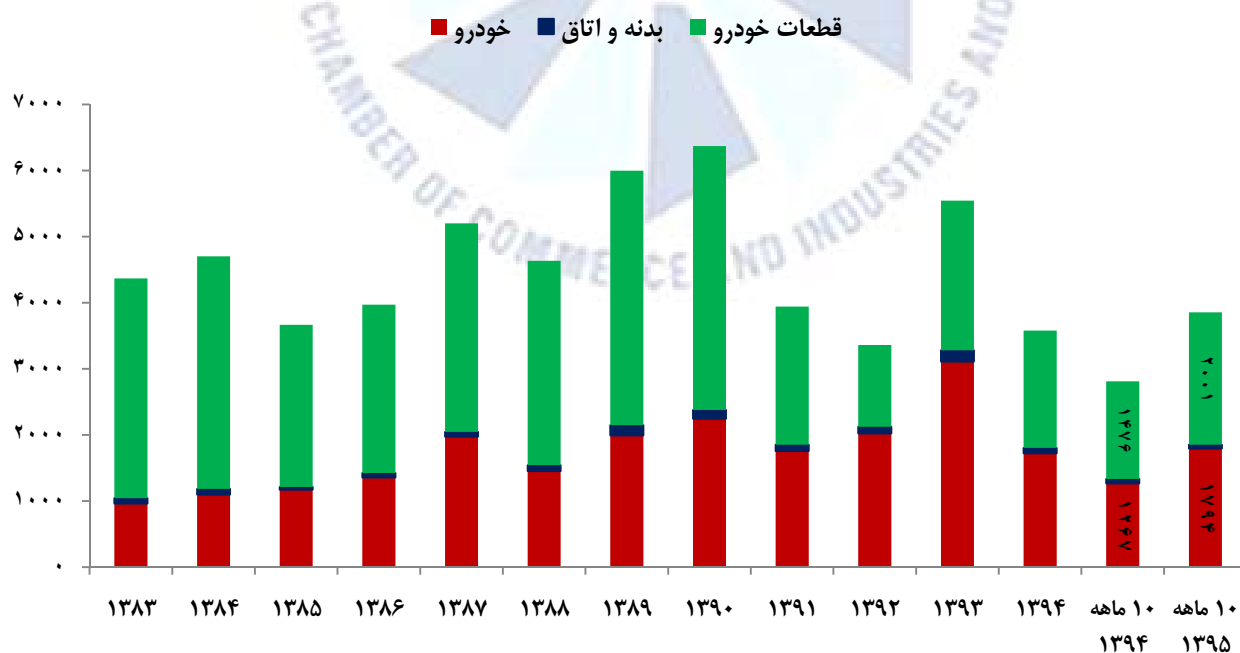
معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۱- روند صادرات صنعت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر کد ۳۴- میلیون دلار

منبع داده ها: گمرک

نمودار ۲- روند واردات صنعت وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیمه تریلر کد ۳۴- میلیون دلار

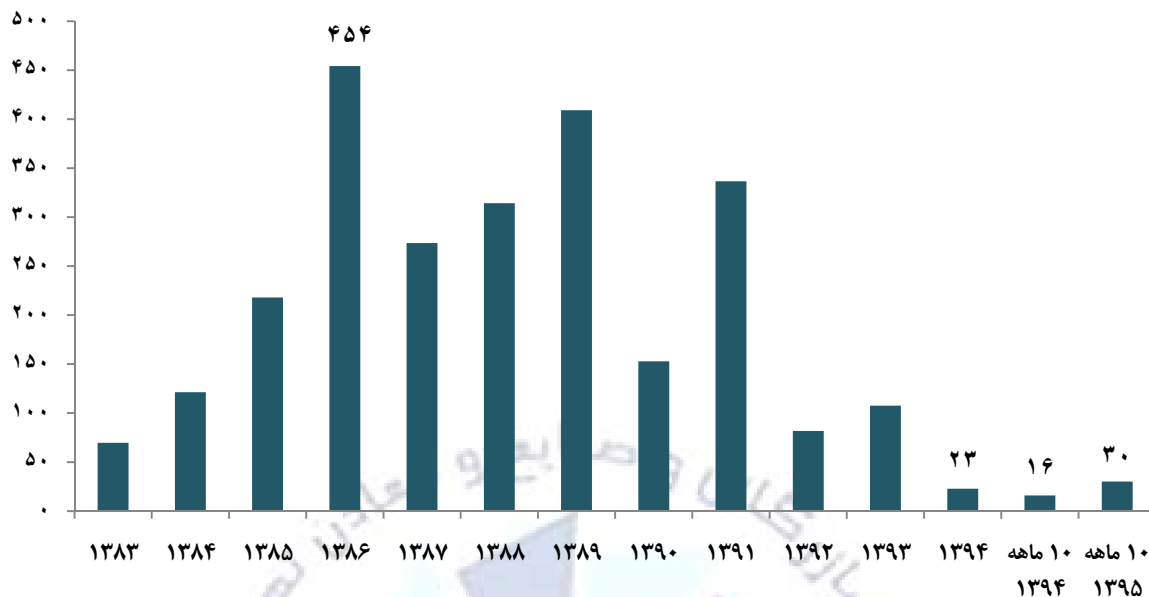

منبع داده ها: گمرک

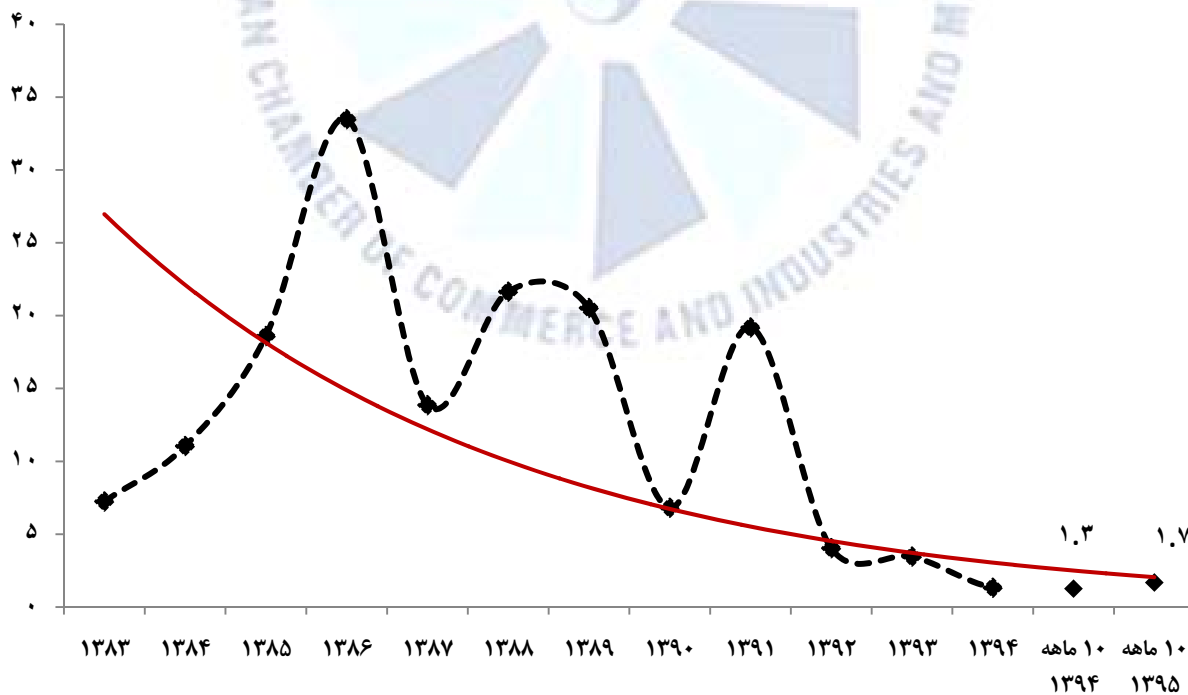
معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۳- روند تغییرات ارزش صادرات صنعت خودرو کد ۳۴۱۰ - میلیون دلار

منبع داده ها: گمرک

نمودار ۴- روند تغییر نسبت پوشش صادرات به واردات صنعت خودرو کد ۳۴۱۰ - درصد

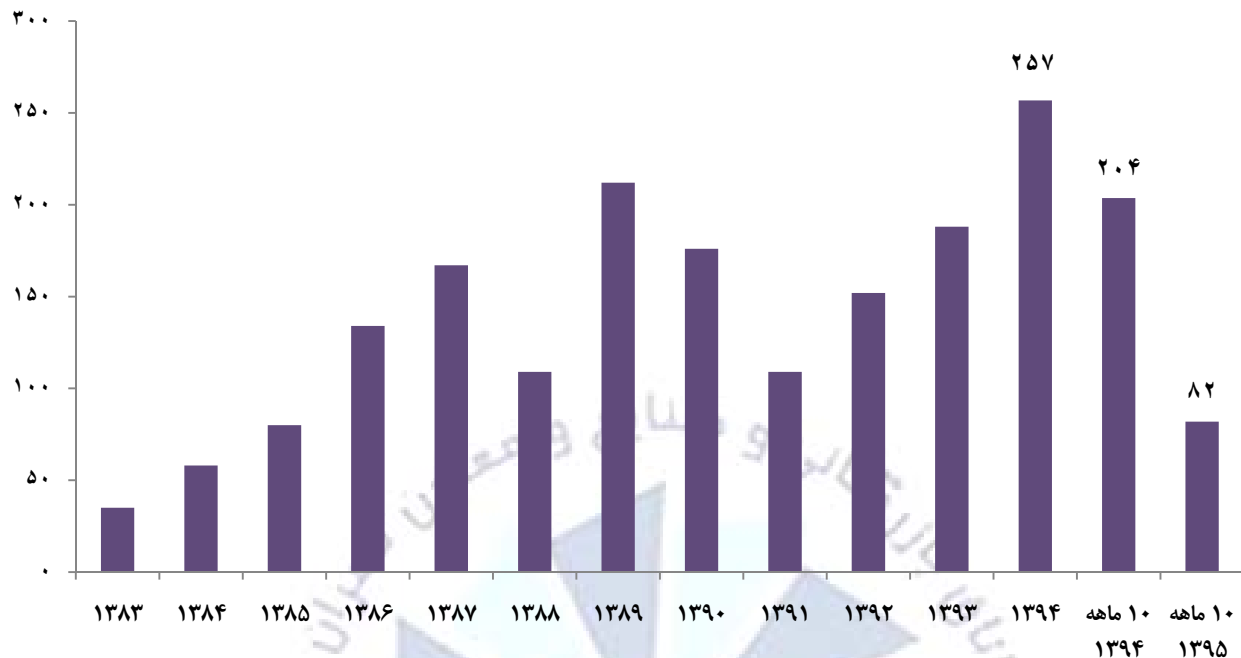

منبع داده ها: گمرک

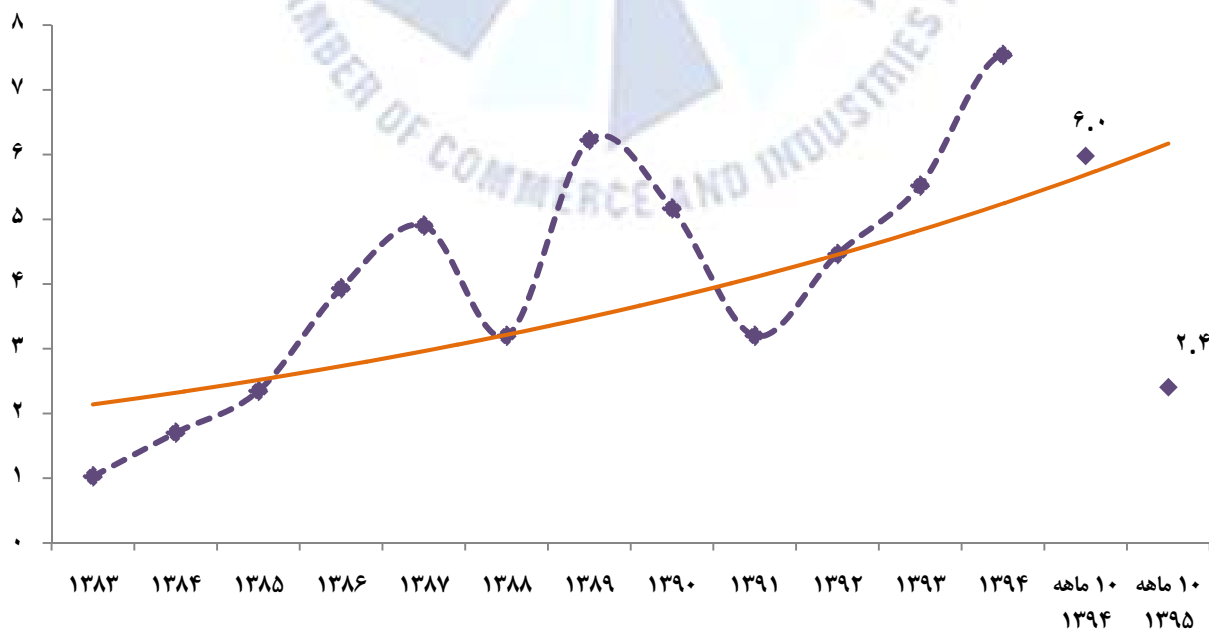
معاونت بررسی های اقتصادی

نمودار ۵ - روند ارزش صادرات تولیدات بدنه، اتاق و قطعات خودرو کدهای ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰ - میلیون دلار

منبع داده ها: گمرک

نمودار ۶ - روند نسبت پوشش واردات توسط صادرات بدنه، اتاق و قطعات خودرو کدهای ۳۴۲۰ و ۳۴۳۰ - درصد

منبع داده ها: گمرک